

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министерство на околната среда и водите
Регионална инспекция по околната среда и водите – Пазарджик

РЕШЕНИЕ № ПК-40-ПР/2024 г.
за преценяване на необходимостта от извършване на оценка на въздействието
върху околната среда

На основание чл. 93, ал. 3 и ал. 5 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС), чл. 7, ал. 1 и чл. 8, ал. 1 от *Наредбата за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда* (Наредбата за ОВОС), представената писмена документация от възложителя по Приложение № 2 към чл. 6 от *Наредбата за ОВОС*, чл. 31, ал. 7 от Закона за биологичното разнообразие (ЗБР) във връзка с чл. 40, ал. 4 от *Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони* (Наредбата за ОС) и становища на БД ИБР- Пловдив и РЗИ-Пазарджик

РЕШЕНИЕ

да не се извърши оценка на въздействието върху околната среда на инвестиционно предложение „Актуализиране на цялостен работен проект за находище „Огняново“ – кариера „Огняново 1“, в землището на с. Огняново, общ. Пазарджик, обл. Пазарджик, което няма вероятност да окаже значително отрицателно въздействие върху природни местообитания, популации и местообитания на видове, предмет на опазване в защитени зони

с възложител: „ОГНЯНОВО К“ АД

със седалище: 1301 гр. София, р-н Триадица, ул. „Позитано“ № 7, ет. 4, офис 15

Кратко описание на инвестиционното предложение:

Настоящото инвестиционно предложение се инициира във връзка с извършване на актуализация на цялостен работен проект за находище „Огняново“ – кариера „Огняново 1“, в землището на с. Огняново, общ. Пазарджик, обл. Пазарджик (изготвен в съответствие с изискванията на чл. 6, т. 3 от сключния на 25.04.2001 г. договор за предоставяне на концесия). Необходимостта се определя от следните основни фактори:

- допълнителна информация за геоложките условия, получена при експлоатацията на находището;
- възможността за реализиране на некондиционните материали в югоизточната част на находището;
- оптимизиране на минните работи при въвеждането в експлоатация на нова, високопроизводителна минна механизация;

- изземване на запасите в дълбочина.

Находище „Огняново“ се експлоатира въз основа на Решение по ОВОС № 10-5/1997 г. на Министъра на околната среда и водите и Договор за предоставяне на концесия от 25.04.2001 г.

Със силата на Договор за предоставяне на концесия за добив на подземни богатства - строителни материали-мрамори, от находище „Огняново“, област Пазарджик от 25.04.2001 г. за срок от 35 години, „Огняново – К“ АД притежава обособено право на ползване върху подземните богатства в рамките на концесионната площ, както е определена с Решение № 166 от 28.03.2001 г. на Министерски съвет.

Координатите на точките по чупките на контура на концесионната площ на находище „Огняново“ са дадени в координатен регистър, като приложение към договора. Концесионната площ е в размер на 331,179 дка, съвпадаща с контура на запасите, определена с граници от 52 бр. точки в координатна система „1970“ година, зона K9, приложени към Договора. Схемата на контура на запасите на находището е неразделна част от договора.

Регистър на имотите на находище „Огняново“:

Идентификатор	Площ, м ²	Трайно предназначение	Начин на трайно ползване
53335.166.88	169532	Урбанизирана територия	За кариера за сировини за строителството и промишлеността в скален масив
53335.166.90	1361.66	Горска територия	Друг вид дървопроизводителна гора
53335.166.101	5825.54	Нарушена територия	За кариера за сировини за строителството и промишлеността в скален масив
53335.166.102	36594	Нарушена територия	За кариера за сировини за строителството и промишлеността в скален масив
53335.166.103	159409	Нарушена територия	За кариера за сировини за строителството и промишлеността в скален масив
53335.170.65	106172	Нарушена територия	За кариера за сировини за строителството и промишлеността в скален масив
53335.170.64	16815	Нарушена територия	За кариера за сировини за строителството и промишлеността в скален масив

От имотите попадащи в площта на находище „Огняново“, в контура на концесията попадат имоти 53335.166.88, 53335.166.103 и 53335.166.90. Площите, които са нарушени при проведените добивни дейности от преди 2000 г., включват поземлени имоти: 53335.170.65 (нарушена територия с площ 106,172 дка – не се предвиждат никакви дейности; в края на концесионния период ще се извърши рекултивация на стари минни изработки /преди 2000 г./ и технологични пътища на площ от 8,1 дка), 53335.170.64 (нарушена територия с площ 16,815 дка – не се предвиждат никакви дейности; в края на концесионния период ще се извърши рекултивация на технологични пътища на площ от 1,1 дка), 53335.166.101 (не се предвиждат никакви дейности, вкл. и рекултивация) и 53335.166.102 (нарушена територия с площ 36,592 дка – не се предвиждат никакви дейности; в края на концесионния период ще се извърши рекултивация на стари минни изработки /преди 2000 г./ на площ от 2,8 дка). В площта на находището попада ПИ 53335.166.90 с площ 1,362 дка, който единствен не е с променено предназначение и остава такъв след края на концесионния срок.

По време на добива в находището са извършени допълнителни геологички изследвания в рамките на експлоатационното проучване. Те обхващат основно източния участък на находището, в който не е предвиден добив в цялостния работен проект. През 2018 г. в източния борд са прокарани допълнително 27 сондажа, повечето с дълбочина 31 м. През 2020 г. са направени допълнителни геологички проучвания чрез моторно ядково сондиране, при което са опробвани скалите до дълбочина 45 м под хоризонт 210.

Получените данни от експлоатационното проучване позволяват да се увеличат запасите категория 111 в дълбочина. Увеличението на запасите е 493.8 хил. м³ и е определено от кота 200 до кота 187.5.

Предвидено е добивът да се извърши в концесионната площ определена с договора от 25.04.2001 г. за предоставяне на концесия за добив на подземни богатства от находище „Огняново“ (с изключение на ПИ 53335.166.90, в който не се предвиждат никакви дейности). Не се предвижда засягане на допълнителни площи извън концесията.

Реализацията на ИП не е свързана с изменение на производствената дейност. Не се предвижда и разширение на концесионната площ, но въз основа на настоящите данни за находището, е възможно:

- увеличаване на полезната площ за добив на полезни изкопаеми в границите на концесията, чрез реализиране на некондиционните материали в югоизточната част на находището (актуализирания работен проект касае 59,3 дка незасегнати от минните дейности, като 18,1 дка са предмет на настоящото ИП);

- увеличаване на годишния добив до края на концесионния срок - от 200 хил. м³/у на 416 хил. м³/у, чрез въвеждане в експлоатация на нова, високопроизводителна минна механизация;

- увеличаване на добивните работи в дълбочина, поради установени запаси в дълбочина до хоризонт (хор.) 187.5, а не както е било установено до 2011 г.- до хор. 200.

Изваждането на мраморите се извършва по хоризонти с поредност на отработването отгоре надолу. Преработката на мраморите ще се извърши, както и досега, в инсталираните мощности разположени в промишлената площадка на „Огняново К“ АД - завод за производство на варови продукти.

В резултат на провежданите досега експлоатационни работи и направената представителна извадка от Националния баланс на запасите за находище „Огняново“ наличните запаси към 01.01.2000 г. възлизат на 17309.2 хил. м³ категория /111/. По прогнозни данни към 01.01.2023 г. наличните запаси са 14600 хил. м³ категория /111/, което при годишен добив от 416 хил. м³ би осигурило добива до края на концесионния срок и извън него.

Реализацията на ИП ще позволи пълно усвояване на всички установени до момента запаси на полезни богатства в концесионната площ на находище „Огняново“. Годишната производителност на карьерата ще бъде 416 хил. м³ пълтна – минна маса. Запазват се експлоатационните параметри от цялостния работен проект от 2011 г.:

- височина на работно стъпало – 12.5 m, с изключение на хоризонт 200, където е 10 m;
- височина на сдвоеното стъпало в неработен борд – 25 m;
- минимална ширина на широчина на призмата на обрушаване – 5 m;
- минимална ширина на площадката в неработен борд – 12 m;
- минимална ширина на площадката при движение на автотранспорт – 16 m;
- ъгъл на откоса на стъпалото в краен борд – 65°;
- коефициент на устойчивост – 1.3;
- добра кота на разработване – 187.5 m.

Режим на работа:

- работни дни в годината - 250 дни;
- работни дни в седмицата - 5 дни;
- работни смени в денонощие -1 смяна;
- продължителност на работната смяна - 8.0 часа.
- Ефективни раб. часове в смяна – 7 за машините, 8 за работниците
- Ефективни раб. часове годишно – 1470

Варовиците се отнасят към VIII категория по пробиваемост, със средна обемна пълтност 2.65 g/cm³ и якост на натиск във въздушно сухо състояние 700÷770 g/cm².

Добивът ще продължи да се извърши както до сега - по открыт способ с прилагане на пробивно-взривни работи (ПВР). Максимална едрина на скалния къс е 400 mm. Едрогабаритните късове (над 400 mm) се разтрояват с хидравличен чук, монтиран на багер.

Изземването на обемите от по-високия хоризонт осигурява площ за разполагането на сондажната техника при подготовката за ПВР на по-долния хоризонт и предвидената площадка на хоризонта. Предмет на разработване до момента е височинната част на находището. Хор.210 заедно с развитието на хор.200 и предвиденият добив от хор.187.5 оформят дълбочинната част. Находището е разсечено от девет работни хоризонта.

Физико - механичните показатели и минно - геоложки условия определят приетата система за разработване на находище „Огняново“ като: транспортна с прилагане на пробивно - взривни работи и багерна екскавация.

Сондажните работи в кариерата ще се осъществяват с помощта на сонда Atlas Copco ROC L6 или такава със сходни характеристики, при което ще се спазва изработеният през 1988 год. паспорт за ПВР от КНИПИ - Нипроруда в частта му за максимално допустимите количества ВВ в една серия с оглед гарантиране безопасно въздействие върху промишлените сгради и охраняваните обекти. Взривяванията ще се извършват със стандартни ВВ и средства за взривяване допуснати до употреба в Р. България с непрекъснати и разсредоточени колонкови заряди. Инициирането на зарядите ще става основно милисекундно посредством неелектрична система „None1“ и в частност по ел. и огневи способ на взривяване.

Вторичното раздробяване на негабаритните скални късове се осъществява с хидравлични бутобои и други подобни. В изключително отделни случаи раздробяването на негабаритите ще се извърши чрез пробивно - взривни работи с къси взривни дупки и детонатори по огневи или електрически метод.

Практически експлоатационните работи се водят едновременно на два-три хоризонта с оглед по-добрата шихтовка на сировината и по-лесното преодоляване на зоните от стерилни маси, негодни за производство на негасена вар.

Транспортьт на скалната маса от добивните хоризонти до приемните бункери на трошачно-сортировъчната инсталация (ТСИ), които се намират на промишлената площадка, се осъществява с тежкотоварни автомобили собственост на дружеството. При необходимост ще се използва външна механизация.

Находището на мрамори „Огняново“ е свързано с асфалтов път с най-близкото село Огняново и с промишлената площадка на „Огняново К“ АД, разположена северно от него. Не е необходимо изграждане на нова техническа инфраструктура (пътища/улици, газопровод, електропроводи и др.).

С настоящото ИП не се предвиждат промени по отношение на ползвани природни ресурси. Необходимите водни количества за оросяване на площиадки, вътрешно кариерните пътища, измиване на камионите от праха и оросяване на товара, се осигурява въз основа на действащото Разрешително за водовземане № 31591623/04.05.2023г. Реализацията на ИП не води до промяна на действащо Разрешително за водовземане.

За питейни нужди се доставя бутилирана вода.

За санитарно-битовите нужди на работниците има осигурени тоалетни, бани и мивки, в битово-административните сгради, обособени в прилежащите производствени площиадки. От дейността не се генерираят битово-фекални отпадъчни води в рамките на концесионната площа.

Реализацията на ИП не е свързано със заустване на замърсените потоци отпадъчни води.

С реализацията на ИП не се предвижда съхранението или производството на опасни вещества и смеси на площиадката.

Взривните работи се извършват от външна специализирана фирма съгласно склучен договор, което ще продължи и след реализация на ИП.

Образуваните минни отпадъци се управляват в съответствие с разпоредбите на Наредба за управление на минните отпадъци и действащия План за управление на минните отпадъци.

Добивните работи ще продължават да се осъществяват в предвидените обеми и в рамките на съществуващите работни хоризонти, като към края на срока на концесията ще се извърши добив и на по-ниските хоризонти. Поради изменението на условията за реализация на част от фракциите за пътни настилки, където са били пласирани добивните количества

откривка до изготвянето на Актуализирания цялостен работен проект за находище „Огняново“ – кариера „Огняново 1“, не се е налагало изграждането на външни насыпища. В проекта за управление на минните отпадъци, е предвидено насыпването на некондиционните материали в стари минни изработки северно от кариера „Огняново 77“, което се запазва и след реализацията на ИП. След изземването на запасите от хор. 187.5 се предвижда изграждането на вътрешно насыпище в отработените пространства на кариера „Огняново“ (в северната част на концесионния контур), с площ 32.1 дка. В крайно положение то ще е изградено от едно стъпало с кота на площадката 200 м. Планирано е да осигури насыпването на 415.9 хил. м³ откривка и основно отпадък от преработката.

Естеството на минния отпадък получен при добивните дейности, геологичната характеристика на скалите и технология на добива и първичната преработка определят насыпището като съоръжение от категория Б-насыпища (табани) към геологопроучвателни обекти, подземни и открити рудници и кариери.

При преработката на мраморите в трошачната инсталация се отделя шлам, който се депонира на действащото шламохранилище. Шламът е съставен основно от пясъци формирани при добива и преработката и глини.

Типът на съоръжението, където се депонира шламът е намивен - шламохранилище. С настоящото ИП не се предвиждат промени в дейността и контрола на действащото шламохранилище.

В края на експлоатацията на кариера „Огняново“, в площта на находището се оформя терен представен от техногенен изкоп и техногенен насып. На терена на кариерата се предвижда да се извърши рекултивация с максимално съхранение и възстановяване на естествените растителни видове и съобщества. Предвижда се растителността да се засади по площадките и около котлована, при което ще се формират основно равнинни затревени пространства и захрастени тераси около котлована.

По време на провеждането на минните работи ще бъдат извършени техническа и биологическа рекултивация общо на 10.553 дка.

Към края на концесията – 25.04.2036 г., в площта на находището ще са формирани минни изработки, които могат да се разделят на:

- хоризонти от които през годините са добивани мрамори намиращи се в концесионната площ, разположени на площ от 299.248 дка;
- насыпище, включително и изградените в него руднични пътища за достъп до най-ниските хоризонти – 32.083 дка;
- стари минни изработки извън концесионната площ и насыпището, включително и частите от кариерни пътища извън концесионната площ – 19.242 дка.

Към края на концесията – 25.04.2036 г., от площта на концесията, съвпадаща с площта на находището, няма да бъдат засегнати от минните дейности 1.361 дка разположени в западната ѝ част, обособени в имота от горските територии с кадастровен идентификатор 53335.166.90. Те ще бъдат запазени в естествения си вид и в тях не се предвиждат дейности по рекултивация. Така от общата площ на концесията 331.331 дка ще бъдат рекултивирани 329.97 дка.

Основните дейности ще са свързани с техническата и биологическата рекултивация, като в някои участъци ще продължат и след края на концесионния срок. След изтичането на последния ще се извърши извеждане на минната механизация от концесионния контур.

В последните три години от срока на концесията ще започне поетапното освобождаване и рекултивация на нарушените терени. Изцяло площта ще бъде рекултивирана през последната и следващата година от срока на концесията. В периода 2036-2039 г. ще се извършват агротехнически дейности свързани с развитието на засадените люлякови храсти и тревни площи.

На основание чл. 4а, ал. 2 от *Наредбата за ОВОС* е поискано становище от БД ИБР – Пловдив по чл. 155, ал. 1, т. 23 от *Закона за водите* относно допустимостта на

инвестиционното предложение спрямо режимите, утвърдени в Плана за управление на речните басейни и Плана за управление на риска от наводнения в Източнобеломорския район.

Съгласно получено становище по компетентност от Басейнова дирекция Източнобеломорски район с център Пловдив (БД ИБР-Пловдив), с изх. № ПУ-01-900 (9)/2023/07.03.2024 г. и наш вх. № ПД-01-556-(12)/07.03.2024 г., е допустимо от гледна точка на ПУРБ на ИБР (2016-2021 г.) и ПУРН на ИБР (2022-2027 г.), Закона за водите (ЗВ) и подзаконовите нормативни актове към него, при спазване на дадените в становището условия.

Съгласно представената информация (координати на точките по чупките на контура на концесионната площ на находище „Огняново“ и представени имоти) площта на ИП е разположена в обхвата на следните подземни водни тела:

- BG3G00000Pt041 – „Карстови води – Централно Родопски масив“ (концесионната площ на находище „Огняново“);
- BG3G00000Q013 – „Порови води в Кватернер – Горнотракийска низина“ и разположеното под него подземно водно тяло BG3G00000NQ018 – „Порови води в Неоген – Кватернер – Пазарджик – Пловдивския район“ (част от имот 53335.170.65).

Подземните водни тела съгласно Раздел III от ПУРБ на ИБР са обявени за питьевни подземни водни тела, по смисъла на чл. 119, ал. 1, т. 1, вр. ал. 4, т. 1 от ЗВ. В подземните водни тела има определени зони за защита на водите по чл. 119а, ал.1, т. За от *Закона за водите* (ЗВ). Концесионната площ не попада в уязвима зона за защита на водите включена в Раздел 3, точка 3.3.1 от ПУРБ на ИБР.

Според представената информация (координати на точките по чупките на контура на концесионната площ на находище „Огняново“ и представени имоти), ИП попада в границите на повърхностно водно тяло (ПВТ) „Река Марица от р. Тополница до вливане на р. Въча и ГОК-9 и ГОК II“ с код BG3MA700R143. ИП попада в границите на зона за защита на водите – чувствителна зона „водосбор на р. Марица“ с код BGCSARI06 определена съгласно чл. 119а, ал. 1; т. 3б от ЗВ, описана в раздел 3, т. 3.3.2 на ПУРБ на ИБР. Концесионната площ попада в границите на зона за защита на водите – 33 „Бесапарски ридове“ с код BG0002057 определена съгласно чл. 119а, ал. 1, т. 5 от ЗВ, включена в Раздел 3, точка 3.5.2 на ПУРБ на ИБР. Част от концесионната площ попада в границите на зона за защита на водите – 33 „Бесапарски възвишения“ с код BG0000254 определена съгласно чл. 119а, ал. 1, т. 5 от ЗВ, включена в раздел 3, точка 3.5.1 на ПУРБ на ИБР. Концесионната площ не попада в границите на зона за защита на водите по чл. 119а, ал. 1, т. 1 (за повърхностни води) т. 2 и т. 4, описана в Раздел 3 на ПУРБ на ИБР. ИП не попада в границите на учредена СОЗ за повърхностни води.

ИП се намира извън определените райони със значителен потенциален рисков от наводнения в ИБР и не попада в зони, които могат да бъдат наводнени съобразно картите на районите под заплаха от наводнения, при сценариите, посочени в чл. 14бe от ЗВ.

На основание чл. 7, ал. 2, т. 4 от Наредбата за ОВОС с писмо с изх. № ПД-01-556-(17)/17.06.2024 г. е поискано становище по компетентност от БД ИБР – Пловдив, относно преценяване на необходимостта от извършване на ОВОС и оценка на значителното въздействие върху водите и водните екосистеми от строителството и експлоатацията на инвестиционното предложение.

В изпълнение на изискванията на чл. 7, ал. 2, т. 2б от *Наредбата за ОВОС* с писмо с изх. № ПД-01-556-(16)/17.06.2024 г. е поискано становище от РЗИ-Пазарджик, относно оценка на значимостта на положителните и отрицателните въздействия върху човека и възможния здравен рисков от строителството и експлоатацията на инвестиционното предложение.

ИП попада в обхвата на чл. 31 на *Закона за биологичното разнообразие* (ДВ. бр. 77 от 9 Август 2002 г. и посл. изменения.) и чл. 2, ал. 1, т. 1 от *Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони* (Наредбата за ОС, ДВ бр. 73/2007 г. и посл. изменения.).

Всички от изброените имоти, предмет на ИП, попадат в границите на защитена зона е BG0002057 „Бесапарски ридове“ за опазване на дивите птици, обявена със Заповед № РД-786/29.10.2008 г. на Министъра на околната среда и водите (ДВ бр. 106/2008 г.) и актуализирана със Заповед № РД-78/28.01.2013 г. (ДВ, бр.10/2013г.).

Имоти с идентификатори 53335.166.88 и 53335.170.65 попадат частично в границите на защитена зона BG0000254 „Бесапарски възвишения“ за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна, обявена със Заповед № РД-315/31.03.2021 г. на Министъра на околната среда и водите (ДВ бр. 50/2021 г.).

Имот с идентификатор 53335.166.90 (стар номер 166090) с площ 1,362 дка, попада изцяло в границите на защитена територия – защитена местност „Огняновско-Синитешки рид“, обявена като природна забележителност със Заповед № РД-374 от 05.05.1982 г. на председателя на Комитета за опазване на природната среда при Министерски съвет (ДВ бр. 39/1982 г.); прекатегоризирана в защитена местност със Заповед № РД-384 от 03.04.2003 г. на министъра на околната среда и водите (ДВ бр. 42/2003 г.); увеличена по площ със заповед № РД-408 от 07.07.2008 г. на министъра на околната среда и водите (ДВ бр. 73/2008 г.); със същата заповед е променен и режима на дейности.

Имот с идентификатор 53335.166.90 е образуван от имот с номер 166089 в землището на с. Огняново, общ. Пазарджик, посочен в заповед № РД-408/ 07.07.2008 г.

В изпълнение на чл. 40, ал. 4 от Наредбата за ОС и на основание приложените в уведомлението документи и информация от възложителя, получена с вх. № ПД-01-556-(1)/14.03.2024 г., е преценено, че ИП е допустимо, спрямо забраните на защитена местност „Огняновско-Синитешки рид“.

Площта от 18.1 дка, върху която не е извършена разкривка и прилежащите територии са проучени през различни сезоni за наличието на местообитания и популации на видове – предмет на опазване на защитени зони BG0002057 „Бесапарски ридове“ и BG0000254 „Бесапарски възвишения“ от експерти, притежаващи компетентността, изисквана по чл. 9 от *Наредбата за ОС*.

Същите експерти са направили и заключение за очакваното въздействие на проекта върху предмета и целите на опазване на защитени зони. Съгласно проучванията – осъществяването на дейностите – предвидени в Цялостния работен проект – не се очаква да окажат значително отрицателно въздействие върху видове и местообитания – предмет на опазване на защитени зони BG0002057 „Бесапарски ридове“ и BG0000254 „Бесапарски възвишения“.

ИП подлежи на оценка за съвместимостта му с предмета и целите на опазване на описаната по-горе защитена зона.

Така заявленото предложение, описано по-горе, следва да се счита за изменение на параметрите и обстоятелствата, при които е допуснато осъществяването на дейността на съществуващото находище „Огняново“, което изменение попада в обхвата на чл. 93, ал. 1, т. 3 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС) и подлежи на преценяване на необходимостта от извършване на ОВОС. Комpetентен орган за произнасяне с решение по ОВОС е директорът на РИОСВ-Пазарджик.

МОТИВИ:

I. Характеристики на инвестиционното предложение: размер, засегната площ, параметри, мащабност, обем, взаимовръзка и кумулиране с други съществуващи и/или одобрени инвестиционни предложения; ползване на природни ресурси, земните недра, почвите, водите и биологичното разнообразие; генериирани отпадъци, замърсяване и вредно въздействие; рисък от големи аварии и/или бедствия; рискове за човешкото здраве;

1. Инвестиционното предложение се инициира във връзка с актуализиран цялостен работен проект за находище „Огняново“ – кариера „Огняново 1“, в землището на с. Огняново, общ. Пазарджик, обл. Пазарджик. Кариерата е действаща и към момента, реализацията на ИП не е свързана с изменение на концесионната площ и производствената дейност. През оставащия срок на концесионния договор, добивът ще продължава да се извършва в останалите незасегнати от минните дейности площи в югоизточната част на находището и разработване на находището в дълбочина до хоризонт (хор.) 187.5. Единствено в имот с идентификатор 53335.166.90 по ККР на с. Огняново, общ. Пазарджик, с площ 1,362 дка (който не е с променено предназначение и остава такъв след края на концесионния срок), не се предвиждат никакви дейности. Преработката на мраморите ще се извършва, както и досега, в инсталираните мощности разположени в промишлената площадка на „Огняново К“ АД - завод за производство на варови продукти.
2. Добивът на сировината се извършва по открит начин, „отгоре-надолу“, по хоризонти, чрез отбиване на скалата чрез пробивно-взривни работи. Взривните работи ще се извършват от външна специализирана фирма чрез неелектрическа система „Nonel“, при условията на изгoten, одобрен и заверен от компетентните органи технически и технологичен проект, съгласно нормативните изисквания.
3. В резултат на дългогодишната дейност на кариерата е създадена и необходимата инфраструктура за добив и преработка на полезното изкопаемо. С ИП не се предвиждат строителни дейности и подготовка за добив, изграждане на нова и/или промяна на съществуващата пътна инфраструктура и на други, свързани с основния предмет, спомагателни или поддържащи дейности. Временни пътища осигуряват самостоятелен подход до всички работни хоризонти на кариерата. Находището на мрамори „Огняново“ е свързано с асфалтов път с най-близкото село Огняново и с промишлената площадка на „Огняново К“ АД разположена северно от него. В близост до находището в северна посока минава жп линията София - Пловдив, на която се намира гара Огняново.
4. Поради геоморфологичната форма на терена атмосферните, дъждовните и снежните води ще инфильтрират /попиват/ в околния терен и в самия котлован, поради което не е необходимо принудително водоотвеждане.
5. С ИП не се предвиждат промени по отношение на необходимите водни количества за оросяване на площадки, вътрешно кариерните пътища, измиване на камионите от праха и оросяване на товара, които се осигуряват въз основа на действащо Разрешително за водовземане от подземни води № 31591623/04.05.2023 г. и № 31591705/15.12.2023 г. за водоснабдяване за други цели и промишлено водоснабдяване, издадени от директора на БД ИБР. Реализацията на ИП не води до промяна на действащото Разрешително за водовземане. По време на експлоатацията на находището не се формират и не се заустват отпадъчни води в повърхностни и подземни водни тела. От дейността не се генерират битово-фекални отпадъчни води в рамките на концесионната площ, т.к. за санитарно-битовите нужди на работниците има осигурени тоалетни, бани и мивки, в битово-административните сгради, обособени в прилежащите производствени площи.
6. Съгласно получени становища в хода на процедурата от БД ИБР – Пловдив:
  - 6.1. Съгласно становище по чл. 155, ал. 1, т. 23 от Закона за водите, с вх. № ПД-01-556-(12)/07.03.2024 г., инвестиционното предложение е допустимо от гледна точка на ПУРБ (2016-2021 г.) и ПУРН на ИБР (2022-2027 г.), Закона за водите и подзаконовите актове към него, при спазване на заложените условия в него (копие на становището е предоставено на възложителя като приложение към писмо, изх. № ПД-01-556-(14)/26.03.2024 г. за сведение и прилагане).

7.2. Съгласно становище, вх. № ПД-01-556-(20)/01.07.2024 г. и предвид представения хидрогеоложки доклад за „Находище „Огняново“, кариера „Огняново-1“ – мрамори, годни за производство на вар, трошени фракции за пътно строителство, асфалтови смеси и бетон, намиращо се в землището на с. Огняново, общ. Пазарджик, обл. Пазарджик (инж. В. Димитров, 2024 г.):

- при проведените проучвателни работи не е установено наличие на подземни води. Предвид неизяснения генезис и строеж на находището, наличните пукнатинни системи и карст, такива се формират под нивото на местния ерозионен базис (който е под най-ниската проектна кота на разработване +187.5 м и не могат по никакъв начин да бъдат повлияни от минно-техническите дейности по изземването на полезното изкопаемо).
- по отношение на водовземането за питейни нужди на селата Синитово, Мирянци, Огняново, Капитан Димитриево, Бяга, Исперихово, Триводици, може да се каже, че разработването на находището не влияе и няма да оказва и в бъдеще въздействие върху количеството и качеството на подземните води. Изградените тръбни кладенци са със значителна дълбочина и добиват води предимно от неоген-кватернерния водоносен хоризонт. Разстоянието от находището до населените места е над 1500 м и не може да се очаква някакво негативно въздействие.

7.3. Представен е Протокол от измерване и оценка на взимосейзмичното въздействие от взрывни работи на кариера „Огняново-1“, общ. Пазарджик (изготвен от инж. Г. Цолов, утвърдил инж. И. Marinov). Направените изводи са следните:

- охраняваните обекти спадат към I клас (изключително отговорни съоръжения), за които нивото на допустимата относителна деформация в средата е $\epsilon \leq 0,0001$ (1×10^{-4}), при което сейзмичното въздействие върху тях е без образуване и натрупване на остатъчни деформации. Така посочената степен на относителна деформация съответства на IV-та степен по МШК-Д. От получените резултати се вижда, че въздействието от взрывните работи в случая е в допустимите граници. Достигнато е максимално ниво на относителна деформация $\epsilon = 2.38 \times 10^{-6}$, или под I-ва степен по МШК-Д, т. е. под допустимата: „Не се усеща от хората; няма ефекти върху сградите и околната среда; регистрира се само от сейзмографи“. Вижда се, че при така избрани параметри на пробивно-взрывните работи, проведеното взривяване на 08.05.2024 г. не е оказало негативно влияние върху хидрогеологическите сондажи и сейзмичното въздействие върху тях е в границите на еластичността.

8. Образуваните минни отпадъци се управляват в съответствие с разпоредбите на Наредба за управление на минните отпадъци и действащия План за управление на минните отпадъци. За целите на ИП, е изготвен актуален План за управление на минните отпадъци.

9. Съгласно становище с вх. № ПД-01-556-(19)/24.06.2024 г., РЗИ-Пазарджик, въз основа на представената информация и мотивирани заключения по отношение на степента на значимост на въздействието и риска за човешкото здраве, счита че не е необходимо да се извърши ОВОС на инвестиционното предложение.

10. Дейностите, предвиждани по време на експлоатацията на ИП, ще бъдат източник на емисии във въздуха. Те се генерират в резултат на булдозериране, товарене, пробиване (хидравличен чук), пробиване (сонди), взривяване, ТСИ трошене с оросяване, пресягане, разтоварване, товарене, разтоварване, вятърна ерозия, транспорт по вътрешно-кариерни пътища. Цялостна и детайлна оценка на въздействието на инвестиционното предложение върху качеството на атмосферния въздух може да се направи само посредством математично моделиране на разпространението на еmitирани замърсители и определяне на приземните им

концентрации в областта около кариерата. Съгласно резултатите от проведеното математично моделиране:

- максималната стойност на СГК на NO₂ за цялата област е 2,894 µg/m³, 7,23 % от СГН и се получава в рецептор с координати 287160 m E и 4667784 m N, на територията на кариерата. Максималната стойност на СЧК на NO₂ 877,9 µg/m³, 440 % от СЧН и се получава в рецептор с координати 286959 m E и 4667784 m N, на територията на кариерата.
  - максималната стойност на СГК на ФПЧ₁₀ за цялата област е 19,11 µg/m³, 47,8 % от СГН. Тя се получава в рецептор с координати 287159 m E и 4667785 m N на територията на концесионната площ.
  - максимална СДК на ФПЧ₁₀ в областта на изследване възлиза на 238,5, 477 % от СДН, изчислена за реципиент с координати 287159 m E и 4667784 m N, също на територията на концесията.
  - На територията на най-близкото до находището село Огняново степента на замърсяване на въздуха е малка и за двата, обхванати в изследването замърсителя, т.е. не представлява заплаха за здравето на жителите в района около находище „Огняново“.
11. Шумовото натоварване в района ще се дължи на използваната механизация при добива на строителните материали, ПВР и от транспортните средства. Шумово натоварване има при извършване на взривните работи, добивните дейности, транспортирането на сировината, които се кумулират с дейността на ТСИ. За целите на изчисленията, е използвана Методика за определяне на общата звукова мощност, изльчвана в околната среда от промишлено предприятие и определяне нивото на шума в мястото на въздействие, утвърдена със Заповед № РД-613/08.08.2012 г. на Министъра на околната среда и водите. Резултатите от изчисленията за нивата на шума от дейността в района на най-близките жилищни райони са, както следва:
- с. Огняново - най-близката сграда е на разстояние 993 m от геометричния център на промишлената площадка. Нивото на шума в мястото на въздействието е до 27,1 dB(A) при допустими нива от 55 dB(A);
  - с. Синитово - най-близката сграда е на разстояние 3280 m от геометричния център на промишлената площадка. Нивото на шума в мястото на въздействието е до 13,6 dB(A) при допустими нива от 55 dB(A);
  - с. Хаджиево - най-близката сграда е на разстояние 2260 m от геометричния център на промишлената площадка. Нивото на шума в мястото на въздействието е до 17,8 dB(A) при допустими нива от 55 dB(A);
- В района на чувствителните обекти подлежащи на усиlena защита от шум, максималните нива на шума достигат незначителни стойности, както следва:
- до 22,7 dB(A) за района на ОУ „Отец Паисий“, при допустими 45 dB(A). Разстоянието до училището е 1470 m от геометричния център на промишлената площадка;
  - до 11,2 dB(A) за района на ОУ „Васил Априлов“, при допустими 45 dB(A). Разстоянието до училището е 4060 m от геометричния център на промишлената площадка;
  - до 15,3 dB(A) за района на ОУ „Г. Бенковски“, при допустими 45 dB(A). Разстоянието до училището е 2820 m от геометричния център на промишлената площадка.
12. При извършване на пробивно-взривни работи (ПВР) се създава звукова въlna със значителна мощност. Шумът от взривните работи няма да окаже негативно въздействие върху населените места, тъй като те са достатъчно отдалечени, за да се разсият звуковите вълни до допустимите нива. Шумът от взривните работи ще окаже

по-значително въздействие върху работещите на участъка. За да се сведе до минимум негативното въздействие върху здравето на работещите, по време на взрива, те ще бъдат отдалечени на достатъчно разстояние от площадката. При необходимост се ползват лични предпазни средства – антифони.

13. В резултат от реализацията на инвестиционното предложение не се очаква значително отрицателно въздействие и дискомфорт на околната среда. Експлоатацията на находището ще става по утвърдени методи с използване на съвременна техника с показатели, отговарящи на изискванията за ниски нива на шум и вибрации, както и по отношение на минимални емисии. За минимизиране на възможния риск и недопускане на запрашаване и изпускане на емисии във въздуха е предвидено редовно оросяване с вода на работните площици, вътрешните технологични пътища и пътя за достъп до находището.
14. Добивът на строителни материали не е свързан с рискове от големи аварии или бедствия, поради обстоятелството, че при осъществяване на дейностите, предмет на ИП, в рамките на концесионната площ на находище „Огняново“ не се предвижда съхраняване или производство на опасни вещества и смеси.
15. Към края на концесията, от площта на концесията, съвпадаща с площта на находището, ще бъдат рекултивирани 329.97 дка, т.к 1.361 дка, разположени в западната част (ПИ 53335.166.90) няма да бъдат засегнати от минните дейности и ще бъдат запазени в естествения си вид (в тях не се предвиждат дейности по рекултивация).
16. През периода на закриване и рекултивация на карьерата се извършват дейности, свързани с обратно насиливане на иззетите откривни материали за техническа рекултивация, при което се генерират емисии на прах и отработени газове от ДВГ. При биологична рекултивация се извършват дейности – булдозериране, подравняване, разтоварване на почвена покривка – при които се генерират емисии на прах, но в по-малки количества, тъй като материалите са с по-висока влажност.

II. Местоположение на инвестиционното предложение: съществуващо и одобрено земеползване, относително изобилие, достъпност, качеството и възстановителната способност на природните богатства: абсорбционен капацитет на природната среда; крайбрежни зони и морска околната среда; планински и горски райони; защитени със закон територии; засегнати елементи от Националната екологична мрежа; територии, свързани с инвестиционното предложение, в които нормите за качество на околната среда са нарушени или се смята, че съществува такава вероятност; гъсто населени райони; ландшафт и обекти с историческа, културна или археологическа стойност; територии и/или зони и обекти със специфичен санитарен статут или подлежащи на здравна защита:

1. ИП ще се реализира в рамките на концесионната площ, определена с договора от 25.04.2001 г. за предоставяне на концесия за добив на подземни богатства от находище „Огняново“. Най-близкото населено място е с. Огняново и (над 2 km по въздушен път) с. Хаджиево, с. Синитово. Най-близките чувствителни обществени сгради до територията на карьерата са:
  - ОУ „Отец Паисий“, с. Огняново – разположено на разстояние ≈1.4 km северно;
  - ОУ „Васил Априлов“, с. Синитово – разположено на разстояние над 3.8 km запад-северозападно;
  - ОУ „Георги Бенковски“, с. Хаджиево и кметство с. Хаджиево – разположени на разстояние над 2.6 km изток-североизточно;
2. На основание на 40, ал. 3 и ал. 4 от Наредбата за ОС на ИП е извършена преценка за вероятната степен на отрицателно въздействие върху защитени зони от мрежата „Натура 2000“ по критериите на чл. 16 от Наредбата за ОС, при което е установено, че

ИП няма вероятност да окаже значително отрицателно въздействие върху защитени зони от мрежата „Натура 2000“, поради следните мотиви:

- 2.1. Територията – предмет на ИП – е действащ от десетилетия открит рудник, в който се извършват същите дейности, които се предвижда да се извършват и при осъществяване на разглежданото ИП, при което не се очаква увеличаване на въздействието, което би могло да доведе до значително отрицателно въздействие върху защитени зони от мрежата „Натура 2000“.
- 2.2. Проведените проучвания и направените оценки от експерти, притежаващи компетентността, изисквана по чл. 9 от Наредбата за ОС доказват, че осъществяването на ИП няма да окаже значително отрицателно въздействие върху предмета и целите на опазване на защитени зони.
- 2.3. Предвидените дейности са с такова естество и местоположение, че няма да доведат до: фрагментация и нарушаване на целостта, структурата и функциите на защитени зони от мрежата „Натура 2000“; отрицателно кумулативно въздействие върху защитени зони от мрежата „Натура 2000“.
- 2.4. Не се очаква увеличаване на въздействието на факторите, водещи до беспокойствие на видове – предмет на опазване на защитени зони BG0002057 „Бесапарски ридове“ и BG0000254 „Бесапарски възвищения“.
3. При реализацията на ИП няма да има нови въздействия върху ландшафта, различни от досегашните. Ще има слабо подобряване по отношение на ландшафта, след изпълнение на рекултивационните дейности.
4. В близост до имота, обхванат от ИП, няма информация за наличие на обекти от културното наследство (вкл. нематериалното и материалното недвижимо и движимо наследство като съвкупност от културни ценности, носители на историческа памет, национална идентичност и с научна или културна стойност).
5. Площта на ИП, не попада в близост или в мочурища и речни устия, не засяга крайбрежни зони и морска околнна среда.
6. Съгласно становища, вх. № ПД-01-556-(12)/07.03.2024 г. и ПД-01-556-(20)/01.07.2024 г. на БД ИБР-Пловдив:
  - 6.1. ИП не попада в границите на учредена СОЗ около водоизточници на подземни води. Установените водоизточници от подземни води за питейно-битово водоснабдяване в района на ИП са, както следва:
    - на около 1090 м на северозапад от контурите на находище „Огняново“ се намира граница на пояс II на санитарно-охранителна зона (СОЗ) около ТК1 и ТК2 на Помпена станция (ПС) „Огняново“, черпещ води от Неоген – Кватернерен водоносен хоризонт – подземно водно тяло BG3G00000NQ018 – Порови води в Неоген – Кватернер – Пазарджик – Пловдивския район, участък 5, в землището на с. Огняново, общ. Пазарджик, обл. Пазарджик, учредена със Заповед № СОЗ-М-346/08.03.2018 г. на директора на БД ИБР;
    - на около 1718 м североизток от контурите на находище „Огняново“ се намира граница на пояс III на СОЗ около ТК от Помпена станция „Хаджиево“, черпещ води от Неогенски водоносен хоризонт – подземно водно тяло BG3G00000NQ018 – Порови води в Неоген – Кватернер – Пазарджик – Пловдивския район – участък 5, за водоснабдяване на село Хаджиево, общ. Пазарджик, обл. Пазарджик, учредена със Заповед № СОЗ-М-335/25.10.2017 г. на директора на БД ИБР;
    - на около 3124 м на изток от контурите на находище „Огняново“ се намира граница на пояс III на СОЗ около ТК, в землището на с. Триводици, общ. Стамболовийски,

обл. Пловдив, учредена със Заповед № СОЗ-М-421/30.05.2022 г. на директора на БД ИБР;

- на около 3320 м на изток от контурите на находище „Огняново“ се намира тръбен кладен, стопанисван от „ВиК“ Пловдив. Съоръжението е разположено в границите на СОЗ, учредена със Заповед № СОЗ-М-421/30.05.2022 г., като същото не е включено в заповедта и около него няма учредена СОЗ съгласно Наредба № 3/16.10.2000 г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди (обн. ДВ, бр. 88 от 27.10.2000 г.).

- 6.2. Площадката на ИП се намира извън определените райони със значителен риск от наводнения в ИБР и не попада в зони, които могат да бъдат наводнени съобразно картите на районите под заплаха от наводнения, при сценариите, посочени в чл. 14бe от *Закона за водите*.

III. Тип и характеристика на потенциалното въздействие върху околната среда: степен и пространствен обхват на въздействието, естество на въздействието, трансграничният характер на въздействието, интензивност и комплексност на въздействието същност, големина, вероятност за въздействие, очаквано настъпване, продължителност, честота и обратимост въздействието; комбиниране с въздействията на други съществуващи и/или одобрени инвестиционни предложения; възможност за ефективно намаляване на въздействията:

1. Въздействието върху атмосферния въздух:

- 1.1 С ИП не се предвиждат строителни работи, т.к не е необходимо изграждане на нова техническа инфраструктура (пътища/улици, газопровод, електропроводи и др.). По време на експлоатацията на находището замърсяването на атмосферния въздух ще бъде в границите на допустимите норми. В населените райони максималните концентрации на замърсителите ще бъдат значително под допустимите норми.
- 1.2 По време на закриване и рекултивация – ще се извършват дейности, свързани с обратно насиливане на иззетите откривни материали за техническа рекултивация, при което се генерираят емисии на прах и отработени газове от ДВГ. При биологична рекултивация се извършват дейности – булдозериране, подравняване, разтоварване на почвена покривка – при което се генерираят емисии на прах, но в по-малки количества, тъй като материалите са с по-висока влажност.
- 1.3 На територията на концесионната площ няма да бъдат съхранявани горива, леснозапалими течности, нито взривни вещества (експлозиви), поради което не съществува риск от замърсяване на въздуха при аварии.
2. Съгласно заключението в становище, вх. № ПД-01-556-(20)/01.07.2024 г., реализацията на ИП няма да окаже значително негативно въздействие върху водите и водните екосистеми, при спазване на всички законови изисквания свързани с действащото законодателство и поставените условия в него.
3. По време на експлоатацията (добива) - косвено е възможно отлагане на незначителни количества прах, с ограничен радиус, върху почвите в съседство на находището. Дейностите включват мерки за оросяване на пътища и площадки, които снижават в значителна степен праховото замърсяване на почвите. Замърсяване на почвите от дейностите по изпълнение на концесията не се очаква.
4. Дейността е за изземване на природно богатство, поради което земните недра са пряко засегнати. Въздействието е съсредоточено в обхвата на карьерното поле и се

ограничава до предвидените за добив дълбочини. Въздействието върху земните недра ще е трайно и необратимо.

5. Кариерата е действаща към момента и с реализацията на ИП няма да има промяна в ландшафта в района на находището.
6. Кариерата, предмет на ИП, е действаща и до този момент от дейността ѝ не е имало негативно въздействие върху културните ценности в района. Не се очаква негативно въздействие върху този компонент, във всичките фази от реализация на ИП.
7. С реализацията на ИП не се очаква превишаване на допустимите нива на шума в жилищната зона на близките населени места от механизацията, която се използва в кариерата и от действащата ТСИ.
8. Комбинирането на въздействия, или оценката на кумулативните въздействия следва да се прави за всички обекти, които имат едно и също качествено влияние върху околната среда (например емисии в атмосферния въздух, в повърхностните и в подземните води, вредни физични фактори, шум, натрупване на отпадъци, употреба и съхранение на опасни вещества), като въздействията се разглеждат по замърсители, които се еmitират от оценяваната дейност в околната среда. В конкретния случай това са емисии на прах и шум. Няма информация за значими източници на замърсяване, с които ИП да се кумулира.
9. Поради местоположението на имотите и локализирането на добивните дейности само в границите на площадката на находището, не се очаква трансгранично въздействие от реализацията на ИП.

IV. Обществен интерес към предложението за строителство, дейности или технологии:

В изпълнение на изискванията на чл. 95, ал. 1 от *Закона за опазване на околната среда* и чл. 4, ал. 2 от *Наредбата за ОВОС*:

1. Възложителят е информирал за инвестиционното си намерение, засегнатото население чрез обява във вестник „24 часа“, публикувана на 22.09.2023 г.
2. На 06.10.2023 г. на страницата на РИОСВ-Пазарджик е обявено инвестиционното предложение.
3. РИОСВ-Пазарджик, с писмо изх. № ПД-01-556-(1)/06.10.2023 г., уведомява кметовете на Община Пазарджик и Кметство Огняново за постъпилото инвестиционно предложение.

В изпълнение на изискванията на чл. 6, ал. 9 от *Наредбата по ОВОС* е осигурен обществен достъп до изготвената информация по Приложение № 2 чрез поставено съобщение на интернет страницата на РИОСВ-Пазарджик и чрез поставено съобщение на информационните табла в сградите на Община Пазарджик и Кметство Огняново за изразяване на становища от заинтересувани лица.

До момента на издаване на решението и в законоустановения срок в РИОСВ-Пазарджик, Община Пазарджик и Кметство Огняново не са изразени устно или депозирани писмено възражения и становища срещу реализацията на инвестиционното предложение.

ПРИ СПАЗВАНЕ НА СЛЕДНИТЕ УСЛОВИЯ:

1. Да не се извършват никакви дейности в имот с идентификатор 53335.166.90 по КККР на с. Огняново, общ. Пазарджик, обл. Пазарджик.

2. Да не се допуска замърсяване на подземното и повърхностното водно тяло от дейностите по реализиране и експлоатация.
3. Опазване на питейните водоизточници в района на находището по отношение на количественото и качественото им състояние.
4. Да не се надвишават разрешените годишни водни количества посочени в разрешителните за водовземане от подземни води.
5. Да не се допуска замърсяване в района на добивната площадка с гориво-смазочни материали от техническите средства и други замърсители.
6. Да се спазват забраните посочени в заповедите за обявяване на ЗЗ „Бесапарски ридове“ с код BG0002057 и ЗЗ „Бесапарски възвишения“ с код BG0000254.

Настоящото решение не отменя задълженията на възложителя (собственика) по Закона за опазване на околната среда и други специални закони и подзаконови нормативни актове и не може да служи като основание за отпадане на отговорността съгласно действащата нормативна уредба.

На основание чл. 93, ал. 7 от ЗООС при промяна на инвестиционното предложение, на възложителя или на някои от обстоятелствата, при които е било издадено настоящето решение, възложителят/новият възложител трябва своевременно да уведоми РИОСВ-Пазарджик.

На основание чл. 93, ал. 8 от ЗООС решението за преценяване на необходимостта от извършване на оценка на въздействието върху околната среда губи право действие, ако в срок 5 години от датата на издаването му не е започнало осъществяването на инвестиционното предложение.

Решението може да бъде обжалвано в 14-дневен срок чрез РИОСВ-Пазарджик по административен или съдебен ред по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

Дата: 11.11.2024 г.

КОСТАДИН ГЕШЕВ
Директор на РИОСВ – Пазарджик

